

КАЕНА, ЙОЛТАШ

1

Мешакеш оптал пуз ведра паренгым
 Авана, да йолташем ден коктын ме
 Волжск ола بازار йотке ошман ду ментым
 Йолын топкена, а ваче, ох, шумеш.

Толын шуына лүнген بازار кудывечыш.
 Пудымат эрта токасе пел пудет.
 Мландыш — сатунам. Савырнена «купечыш».
 — Налше, тол-ян! Лийже куштылго кидет!

Ик пörьен лишеме, ыш йод шулдо-шергым,
 Когыньнан паренгым олтыш иквереш.
 Тұлышат, ўжеш чай подылаш пачерыш,
 Мыданнаже кызыт кинде пеш күлеш.

Авана гаяк почкалтена мешакым.
 Кевытышке куржына шем киндылан.
 Мыланна кужу черет — могай мешанчык!
 Тунемалтын ынде мұндыр корнылан.

Кинде дечын кодшо шийжылан ландриним
 Ме налына. Ик шүдö грамм. Тидат пеш сай.
 Уло лапкыште тыгай мемнан Ондрийын,
 Но ок лий эре күсеныште окса.

Мұндыр сар тул йöрымекс лийын тиде.
 Жап эрталын ыле, очыни, кок ий.
 Эртыше жалнам шарнем, я йылмым шидын,
 Я кокланже ойлыде чыташ ок лий.

2

А тудлан көра мут апочо: шошо кечын,
 Пеледаат, фиалка олаштем шүла.
 Кеч эше юалге, тудо нечкын
 Вуйжым ўлыкö ок сакс меженчла.

Ялт чевер фиалкым шарныкта ты ўдыр,
 Алыже орьен. Чылажым кө пала.
 Но коеш: тора я лишыл ял гыч дұмын
 Тудо толымден بازارыш, кевытлаш.

Ямде тамлым кочкашет тунемын огыл.
 Нуржо тудын лийын — нелырак пырчан.
 Булкым луктынат, киоск воктене шогылат,
 Вожылын, вашкен пеш, пурышташ тöча.

Ормалгаш молан, шке куштенат гын киндым?
 Тыланет кочкаш огеш лий сулык ялт.

А эртат гын, тұрвым шуйкален, тый тидым
Уждымо гай кой, ит вожыл нимаат.

Тыйын гай айдемым ужомат, коранын
Ошкыдын ом керт да ойлымен шуэш:
— Қаена, йолташ, ме эн тўн рестораныш,
Нигбат огеш лий мыланна тореш!

САЛТАК АГУР

Элиет шолеш — волтат чевеер пырням.
Қоклап пўялт шинчеш — кугу затор,
От керт чыкен пырня коклаш парням.
Но тудо тарвана — полша пагор.

Эн неле верже мўндырнō эше —
Салтак агур мом ончыкта тылэт.
Тупакым, озырканше вўд ожеш,
Мынарын ўмыр вўрылтын, ойлат.

А тиде ыле сар дечын вара.
Пагорым чарайолын лупшышна.
Кеч манний пучымыш кочкаш — йōра.
Эл тōрляташ пырням йоктарышна.

Эн неле верже мўндырнō эше.
Салтак агур мом ончыкта ала?
Қок серым, икте-весеыштым ишей,
Пырня-влак эртышт: Юл вўдлан салам!

— Салтак агур... Кузе ты дўмжō шояын? —
Вашештыш пондэчан мариь мылам:
— Война гыч пōртылмеке, шортын кочын,
Салтак ты серыште шинчен, ойлат.

Шем кугыжа сареш эмгатыш тудым.
Толмек ужеш: уке ачат, ават.
Танжат... Лач порым шонышо пошкудо...
Салтак ты серыште шинчен, ойлат.

Тетла ом йодышт, тиде дўм кушеч.
Сар ойго сарын кердыж деч осал.
Чылат палыдыме салтак шўгар воктеч
Эртем ты верым, вўдышкō ончал.

КОЧАМ

Ыш пōртыл сар гыч шочмо ялышкем
Шымлу салтак — палат пошкудо-влак.
Шарнем тунамсе неле кечым, шкем.
Марла газетым лудым кочамлан.

Изн улам. Буквам ушем пыкше.
Шукерте осыл веле сар чарнен.
А лампыштына керосин шикшеш.
Окем ООН-ын заседанийже берген.

Мый лудын нойышым. Ойла кочам:
— Йōра, умбакыже шует эрла. —
А шкеже юмылуышко онча,
Тарватыл тұрвым, онжым ырсла.

Эше тунам изи ылым, йоча.
Кум классым шуктенам дыр пытарен.
Мый палышым вара гына: кочам
Тўняште тыныс верчын юмылтен.

ОШ ТЕЛЫМ

Лум туан ялнаште йөршын весе.
Тый от уж тыгайым нигуштат.
Ни тайгаште, ни кумда степь велне
Телым огеш лий тыгане тат.

Икшыве-влак курыкышто модыт
Йөршын пўжалтмешке, кас шумеш.
А йўдлан поран, олмешышт кодын,
Ял мучкак мунчалтыл куржталеш,

Кажне сурт воктен онча йон вержм,
А келша гын, курыкым опта.
Орын ончалеш йоча у эрын —
Мунчалташ лнеш тыштат, туштат.

Ордыж гыч ончет гын ял вер-шөрм —
Ошо йырым-ваш, чылт лум йомак.
Ферма шарныкта тўс дене шөрм.
Устембалне шөржѳ — лум гаяк.

Уло чес. Тугеже вучыман мо шыжым?
Кечывалже, чинче-вунчо ош луман,
Кайыш йўд тан декше вустык шылын.
Тушто шергылтале тўмыран сўан.

ЙОМЪЕР

Йомашак пўрен докан тылат,
Вет эсогыл тыйын лўметат Йомьерыс.
Жапше годым ер тый лийынат,
Сѳрастарышыч ачамын шочмо верым.

Идыш вапталтеш, ок лий чараш.
Йонгылышым чарашат лнеш улнеже...
Тыйын вўдым йоктарен лукташ
Корышт корным Элнетйолышко шумешке.

(Сар ийлаште, сар дечын вара
Чытышна ме шукын йѳсѳ кылмыжым.
Шужышна, садлан шарлен черат.
Но Йомьерым вурсышт, титаканяан ужын.

Неле илышлан ышт вурсо мом гына
Тудо жапыште мемнан ялнаште.
Юмым да ням «чорт» маным лўмдышна,
Гитлерым — «эн шакше азырен тўняште»)

Йомьерна, вўдетым йоктараш
Корыктесе Элнетйолышко канавым.
Лне кукшырак ынде йырваш.
Ужава огеш йўклане куаналын.

Ик эрдене

йомшо ер воктек

Только лишыл станций гычын экскаватор.

Колтыш машинаш оптен-оптен,

Колтыш ялын пасулаш шемрокым ятыр.

А ик жап гыч

торфым лужмо вер

Ерыш савырныш да ловыкалте толкыш.

Ыш йом жыша деч посна Йомьер.

У ер шочо, ашйла модын кол ден.

* * *

Звениге, Морко я Помар —

Чыла верзак ўдыр-вляк

Чон дене улыт ош-яндар,

Вургем коеш шонаншылла.

Я ойгырани, я пиаллан —

Тыге ожнат, тыге тачат —

Полташ лиймеке, ўдыр-вляк

Чияш ик семыврак тачат.

Лектеш кастен Элнет воктек

Кок ўдыр — пуйто лар олма.

Қава ший волгыдым шоктеш.

А тылзе йышт нелеш ўмам.

Я ойгыраш, я пиаллан —

Тыге ожнат, тыге тачат —

Чевеер кок ўдыр ончылан

Луктеш чон йўкшым кō-гынат.

Ты йўк пиалым тек конда,

Тек лийыт ныл чевеер олма.

А чонышт дене — ош-яндар.

Пōратымашышт тек ума!

ОГЕШ ЛИЙ ОРЛЫК

Д. Исламовлан

Пуалтын кажнылан моторлык

Могай-гынат, мыняр-гынат.

Но илышыште уло орлык,

Ойлат, шога нучен гына.

Тōр корно дечын тый от торло,

Вик ошкылат, ошман гынат,

Садлан чадландара моторлык,

Кеч эн тыглай тўсан улат.

Тōр корно гычын тый от торло,

Вик ошкылат, турам сеген,—

Нигунамат огеш лий орлык,

Шўм-чон ида гын поро ден.

КОКТЕБЕЛЬ ЗАЛИВ ВОКТЕНЕ

Тудым курык авырен кум вечын,
Түсшө шкенжын кажне чонгатан,
Ик чонгаже пылым шупшалеш гын,
Весым кече шийын волгалта.

Ялт чалем ошемше гзе кумшо,
Уло кандын-кандын волгалтшат,
Нёршын ок лий курыкйолышт кукшо —
Вудым келышталыт йүд-кечат.

Толкын лупшалеш — да пуйто теньыз,
Шўлалталын, онжым оварта,
Южгунам йүд-кече, пеньиж-пеньиж,
Курыкыш күзаш шона: «Ала кертам».

Теньыз вий огеш вашталт Элнет гай,
Тудо волгалтеш сандалыккан,
Эмырышто шүдө нй эртен гын,
Пале кодын огыл дыр тудлан.

Кечыйол коштеш, вўдвалне ийын,
А коклан Шем теньыз шемылак кошш,
Чўжкыдын лўнта ужаргын-шийын
Да шула каватўр чылт кандеш.

Теньыз тўс кошш эреак чеслын,
Эртыже кеч шүдө нй — садак,
Ужын мом Волошин, мом ончет тый,
Шуво шотышто, шонем, иктак.

Теньыз, порылык гаяк улат тый,
Порылык пыртат огеш шонтем,
Тудын вийже, кечын ловыкалтын,
Теньызла рўпша шўмем-чонем.

Крым — шке вел, кошш садак шкенанла огыл,
А йомакысе узымакле эл, шонет,
Тамле-тамле южым чылт мўй семын подыл,
Тый эртет, Саска, последын — воктенет.

Инымкта шинчам лач кече веле огыл, —
Қалитлаат волгалтше ўдырын капат,
Семынет ойлаш вет вожылын от шогылт,
Қаласем: «Тый Афродита гай улат».

Но узымакым ончыкта йўр, тўнгалеш гын,
Теньыз сер гыч куржыт чыланат
Лишылрак левашын, воштылын, шўлештын,
Эн мотор — эн сонгыра воктене рат.

Йўр чарна да теньыз уто вўдым пуйто
Серышке шаргў дене пырля кышка,
Угыч кава канде, Шижынат от шукто —
Юж ден кў ырат, асфальт кошка.

Кернакшат, чевер Крым

кечын элже, витне.

Тенгызыште ийме годым тый ужат:

Вуд умбалне кечыйол модеш, ок сите,

Тулын-тулын волгалтеш

вуд йымалнат.

Ик заводушто ыштат,

Түрлө цехыште гына.

Удырымат, рвезымат

Мбнтö ик корнак конда.

Кеч троллейбус, можыч, икте

Эрежак ок лий гынат,

Нунын икте общежитий.

Тушко толыт коктынат.

Вашлисеш вахтерат икте,

Нуным ужын куана.

Да эсогыл икте лифтышт,

Түрлө лач этаж гына.

Шыр ончалын але воштгыл,

Икте-весым ужатат.

Уло кажныжын шке сомыл,

Огыт ойло мутымат.

Рвезе визымше пачашым

Ойырен, А удыршен —

Умычын окнам ончаш гын,

Пыл ты верым петырен.

Кеч ик пörтыштö илат,

Огыт пале ваш йörшөн.

Шочыныт вет коктынат

Ломберан марий ялеш.

Кувеч пуа шошо мардеж?

Шонет, кечывалвелым веле?

Молап южгунамже пörдеш

Поран, шошо вудымак келын?

Вашмутым пуа шочмо вер:

Эрта пагытна теле гочын,

Лöч кечынак лышташнер,

Пораным да йұрым ок ончо.

Пуал колта плыш мардеж —

Пыртат от шогал тый корангын.

Палет: толеш ямле кенеш,

Кушкеш вий сенаш у пораным.

ШЫЖЫМ

Кайыккомбо пикшым —
Эн тырысле пикшым —
Колтыш Иүдйымачын пүртүс-авана.
Толыя шуо пикш мемнан кундемна лишке—
Шёртиялген, лышташ чонештыл куана.

Озым чевер шоно годымсо тай ужарге.
Тутэ, веле пырчым у ийлан сёра.
Тыныснам шонен, пүртүс-ава ужатыш
Кайыккомбо ешым ик жаплан тораш.

◎ ◎ ◎ *

Кинде руаш дене ыштыме патыр
Ожно, ойлат, лийын поро виян.
Тидым возен лүмлө ик литератор.
Тудын книга «Нёнык патыр» луман.

Чын але чын отыл — ок кўл мужедме,
Кинде — мемнан влышнаште тўг сий.
Сар годым эн нелымат сеҗен кертме.
Тыште шем кинды кугу патыр вий.

◎ ◎ ◎

«Мом ужын отыл, тый ит возо лучо.
Уке гынже шоячыш савырнет.
Шоя

почеламутышто эн Шучко», —
Тыге ойлен ик палыме поэт.

Лач палыме нерген возем мый такше,
Шке шочмо вёр нерген ойлем ырен.
Туан ачам, авам шарнем. Адакше
Йошкар-Олам моктен мурем эре.

Чыла пеш палыме да ужын-колмо,
Каваш ончен, огеш кўл кычалмат.
А йораталме таг верчын шўм шолмым
Мый шкенжым палыде возем алят.

